

DÉLVIDEK

Z O M B O R, 1942. december 29.
 Csihás Benő u. 3. II. évfolyam, 292. szám.

Főszerkesztő:
Illés Sándor

Előfizetés 1 óra 3.20, negyedévre 9.20 P.
 Levélcím: Zombor, p. t. 54. Tel. 207. Csekk. 74.050

A Főméltóságu Asszony rádiószózatot intéz a nemzethez

Rzsevnél és a doni szakaszon

támadásba lendültek a németek

Az előretört bolsevista alakulatokat bekerítették, felmorszolásuk folyik
Német páncélosok betörték a szovjet állásokba — Északafrikában felderítő-
és légitvekenység folyik — A japánok kínai sikereket jelentenek — Ujabb
80.000 tonna angol hajótér süllyedt el — Az USA alelnöke beszédet mondott

Francia-Szomáliföldet megszállták De Gaulle csapatai

A keleti arcvonalon folyó példátlanul heves küzdelem általában váltakozó szerencsével folyik, de a német ellenintézkedések egyre hatékonyabban éreztetik hatásukat — mondják Berlinben. A helyzetben annyiban állott be változás, hogy az arcvonalra érkezett új kötelékekkel széles arcvonalon nagyszabású támadásokat intéztek a német csapatok. A támadások sulypontja a legelkeresedettebb harcok színhelyén, a Don folyó középső szakaszán és Rzsev környékén van. A szovjet csapatok több helyen előretörték és páncélos ekeket képeztek, amelyeket a németek eredményesen vágnak el hátsó összeköttetéseiktől és kerítnek be. Ezekben a helyeken katlan csaták alakulnak ki. A körülzárt alakulatok megsemmisítése folyik.

A szovjetfront

teljes hosszában eredményesen folytak a német és szövetséges csapatok elhárító hadműveletei is. A Terrek folyónál — mint a Német Távirati Iroda jelenti a németek visszaverték az ellenség helyijellegű támadásait, majd ellentámadásba mentek át és az ellenség üldözése közben bolsevista állásokat foglaltak el és tértérést értek el. A Szovjet sok páncélost vesztett. A Volga és a Don közötti területen, valamint a nagy Don kanyarulatban sikeres német ellentámadások újabb jelentős veszteségeket okoztak a bolsevistáknak. Az Ilmen tó vidékétől délre fekvő területen is sikerrel jártak a német elhárító és támadó hadműveletek.

A hadihelyzetet érdekesen világítja meg a Tasviri Efkar című török lap vezércikke. A török lap a Német Távirati Iroda jelentése szerint foglalkozva a déli szovjet arcvonal helyzetével azt írja, hogy a szovjet hadijelentések állandóan előretöréseket, helységek elfoglalását, valamint német és szövetséges csapatok bekerítését és felmorszolását jelentik. A németek meg sem cáfolják ezeket a bolsevista jelentéseket, hanem csendben előkészítik és végrehajtják hadműveleteiket. Ha a

szovjet jelentések fednék a valóságot, már egész sor fontos városnak kellene az oroszok kezén lenni és megtört volna a német és szövetséges csapatok ereje. Ez pedig nincs így. A lap végül megállapítja, hogy a nagy téli szovjet offenzíva eddig nem járt eredménnyel.

A vezéri főhadiszállás kedden ismét

különjelentésben

számolt be a német tengeralattjárók sikereiről az európai vizeken. A német buvárhajók két nap óta üldöztek egy Angliából utnak indított és déli irányban haladó angol hajókaravánt és az erősen védett hajókisérőből elsüllyesztettek 80.000 tonnányi 15 ellenséges hajót, egy rombolót és egy korvetet, három további hajót pedig megrongáltak.

Északafrika mindkét hadszínterén csak felderítő és légitvekenység folyt. Az olasz hadijelentés közlése szerint az olasz légierők eredményesen bombázták a Libiában menetelő angol hadosztályokat és jelentős károkat okoztak az ellenségnek. Tuniszban erőteljesen feltartóztatták az ellenséges kísérleteket a tengely csapatai. A légierők élénk tevékenységet fejtettek ki és sorozatos támadásokat intéztek az angolszász célpontok ellen. Hat ellenséges gép megsemmisült.

Egy olasz légikaraván számbeli fölényben lévő ellenséges vadászrajjal csapott össze és saját veszteség nélkül lelőtt két angol gépet. Egy ellenséges buvárhajót egy olasz hajóegység süllyesztett el a Földközi tengeren.

A távolkeleti térségből japán sikereket jelent a Domei iroda, amely közli, hogy a japánok Kinában jelentős területi nyereséget értek el és több helységet foglaltak el. Az iroda kiemeli, hogy a japán hadműveleteket nagymértékben támogatják a nankingi kínai csapatok is, amelyek Japán oldalán vesznek részt a Csungking Kína elleni küzdelemben. A légitvekenység ugyancsak élénk. A

japánok Kinában, Indiában és a délcsendes-óceáni térségben hajtottak végre légitámadásokat.

Darlan

gyilkosának nevét még mindig nem hozták nyilvánosságra az angolszások és a gyilkosság háttere tekintetében is megoszlanak a vélemények. A Messaggero tangeri jelentése szerint Tangerben három verzió van forgalomban Darlan gyilkosáról. Ezek szerint a merénylőt Durandnak, Fernandnak, vagy Mirandnak hívták. A gyilkos hír szerint arra a közlésre, hogy áldozata meghalt csak ennyit mondott: Annál jobb! Az United Press szerint a gyilkos nevét egyáltalán nem fogják közzétenni.

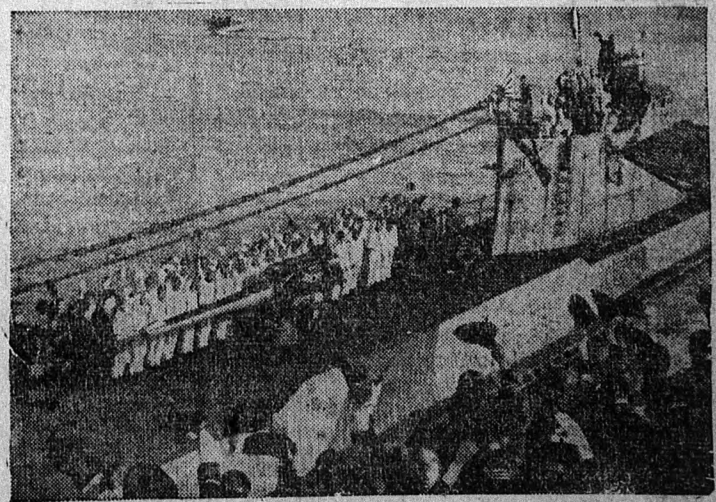
Északafrikában, Londonban és Washingtonban élénk tárgyalások folynak a Darlan halálával és Giraud kinevezésével előállott új helyzettel kapcsolatban. Kirk tengernagy az USA európai flottájának vezérkari főnöke hosszú tárgyalást folytatott De Gaulle-lal és hír szerint lebeszélte a francia tábornokot arról, hogy Washingtonba utazzék

Az USA

alelnöke. Wallace rádióbeszédet mondott, amelyben a háborús és háboru utáni kérdésekkel foglalkozott.

Beszédében — jelenti a Német Távirati Iroda — kijelentette, hogy a háboru az amerikaiak szempontjából a leggonoszabb szakaszába lépett. Németországot és Japánt világalumni törekvésekkel vádolta meg az alelnök, aki azt hangoztatta, hogy en... a nemzedéknek kell vállalnia a feladatot, hogy meggátolja a háboru uszító, hatalomravágyókat abban, hogy megegyeszer vérbeborítsák a világot. Szerinte a háboru után új demokrácia alakul ki, amelynek alapja a szabadság, az egység és a központi tekintély lesz. Az angolszásoknak olyan haderővel kell rendelkezniük, amely lefegyverzi majd a legyőzött népeket és képes lesz arra, hogy továbbra is megakadályozza ezek feyverkezését. Megfelelő gépezetet kell létesíteni a gazdasági hadviselés megakadályozására is valamint a gazdasági élet szabályozására. Szükség lesz nemzetközi törvénysek felállítására, valamilyen „világtanács” létesítésére és a vétkezes vezetőket megbüntetésére. Fontos, hogy a legyőzött államok el is ismerjék majd legyőzetésüket. Szükség lesz a német és japán iskolák állandó ellenőrzésére is.

Az új rendnek az amerikai alelnök szerint közös alapja a dolgozó osztályoknak munkanélküliség és háboru ellen való biztosítása lesz.

Vizrebocsátanak egy új japán tengeralattjárót

Nagy német erők lendültek ellentámadásba a keleti arcvonalon

Rzsevnél széles arcvonalon betörték a szovjet állásokba a németek, Millerovónál pedig nagy ellenséges erőt kerítettek be

A szovjet támadások célja Ukrajna és a Kaukázus visszaszerzése

Berlin, december 29.

A Bud. Tud. jelentése szerint a déloroszországi hatalmas küzdelemmel kapcsolatban még mindig csak nagyon szűkszavú hírek érkeznek Berlinbe és a jelentések helyneveket még mindig nem közölnek, ami megnehezíti a helyzet áttekintését. Illetékes katonai helyen azonban közölnek annyit, hogy a küzdelem rendkívül heves és az a következtetés vonható le, hogy a közeljövőben nem is csökken a harcok hevessége.

Az orosz tél teljes szigorával beköszöntött az egész arcvonalon.

Berlini megítélés szerint a Szovjet nagy támadásaival feltételezhetőleg azt a célt akarja elérni, hogy visszaszeresse Észak-Kaukázust, és a rosztovi kulcsállások áttörése után betörjön Ukrajnába is. A különböző szovjet támadásoknak ez lehet a belső hadműveleti összefüggése. Egyes körök szerint az ellenség erőfeszítései a

karácsonyi ünnepek alatt már tetőpontra hágtak.

A német ellentámadások jól alakulnak. A nagy Don kanyarban indított német ellenlökések nagyobb ellenséges erők bekerítéséhez és több helység visszafoglalásához vezettek.

A helyzetet az a körülmény jellemzi, hogy a német erők az eddigi védelemből támadásba lendültek.

Váltakozó szerencsével, 20-25 fokos hidegben folynak a harcok

Róma, december 29.

A Messagero berlini különtudósítója illetékes német hely tájékoztatását közli, mely szerint az idén lényegesen enyhébb az orosz tél, mint tavaly volt. Most 20-25 fok a hőmérséklet a fagypont alatt, míg tavaly ugyan ebben az időben már 40-45, sőt a magas északon 55 fokos hidegeket mértek.

A keleti arcvonal harcai váltakozó szeren-

csével folynak. A német ellenintézkedések egyre hatékonyabbakká válnak.

A Polopo di Roma berlini különtudósítója szerint a németeknek sikerült elválni mindazokat a szovjet páncélos éveket, amelyek előtörték a Don középső szakaszán. Egy ilyen szovjet támadó éket Millerovónál teljesen körülzártak a németek. A gyűrűben folyik a körülzárt ellenséges erők megsemmisítése.

Nagy német támadások a Don középső szakaszán és Rzsevnél

Zürich, december 29.

A svájci sajtó berlini értesülései szerint nagy erőt képviselő német csapatok nagyarányú támadást indítottak a Don középső folyása vidékén és Rzsev környékén. Rzsevnél nagy né-

met páncélos erők széles arcvonalon betörték az ellenséges állásokba. A német támadások mindkét helyen jól alakulnak.

A Kaukázusban heves hóviharban támadások és ellentámadások váltják egymást.

Japán légitévékenység India és Kína felett

Tokió, december 29.

A Domei iroda jelentése szerint a japán légierők meglepetésszerű támadást intéztek a Jün-nan tartományban lévő egyik kínai repülőter ellen és támadásuk során a földön és légi harcokban összesen 45 ellenséges gépet pusztítottak el. Egy japán gép nem tért vissza.

A Stefani olasz híroroda tudósítója beszégetést folytatott egy japán repülőszázadossal, aki résztvett Calcutta bombázásában. A japán százados elmondotta, hogy legutóbb három nagy

hullámban támadták a japán légierők Calcutta katonai célpontjait és a támadás rendkívül pusztításokat okozott az ottani katonai berendezésekben. Jó időjárási viszonyok és holdvilág mellett támadtak a japán repülőgépek, amelyek nem törődve az ellenség légháritó tüzérségének heves tüzelésével mélyrepüléssel közelítették meg a célpontokat és bombáikkal elpusztították a kikötői berendezéseket és repülőtereket. Valamennyi japán gép visszatért.

Pétain marsall éles nyilatkozata a pártitűz vezetők ellen

Vichy, december 29.

Pétain marsall francia államfő újabb nyilatkozatot adott, amelyben a legerélyesebben foglalt állást a hitszegő franciák ellen.

Az államfő nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy mindazok a becstelen vezetők, akik Francia-Északafrikát átjárták az amerikaiak és angolok kezére, azt állították, hogy Pétain marsallal egyetértésben, sőt egyenesen utasításai szerint cselekednek és a marsall legtitkosabb vágyait juttatják kifejezésre. Ezt a leghatáro-

zottabban cáfolja Pétain és leszögezi, hogy ő csak egy parancsot adott ezeknek a katonai vezetőknek és pedig, hogy mindenki ellen védelemmezzék meg a francia gyarmatbirodalmat. Ahoz, hogy a parancsnak eleget tegyenek megfelelő katonai erő állott rendelkezésükre, Darlan az államfő határozott cáfolatai ellenére is azt a benyomást igyekezett kelteni, hogy törvényes hatalom képviselője. Giraud egyáltalán nem állíthatja, hogy a marsall nevében beszél és cselekszik.

Az angolok a japánok ellen vetik harcba a Közelkeletre menekült volt jugoszláv csapatokat

Zágráb, december 29.

(Bud. Tud.) A Neue Ordnung c. zágrábi lap értesülése szerint azokat a volt jugoszláv csa-

patokat, amelyek Jugoszlávia összeomlása után a Közelkeletre menekültek összegyűjtik az angolok és halálbüntetés terhe mellett arra kény-

TURUL FILMSZÍNHÁZ

TELEFON: 328

Közkívánatra: Kedden és Szerdán

A HARMINCADIK

Főszerepben:

PÁGER ANTAL

Pelsőczy Irén, Arpád Margit

Pótműsor: magyar és olasz hiradó.

szerítik, hogy a forró égőv alatt harcoljanak. Az angolok ezeket a jugoszláv csapatokat Uj Guineán a japánok ellen akarják harcbavetni.

SPANYOL ÁLLAMTANÁCS

Madrid, december 29.

Franco elnökletével államtanácsot tartottak. Az államtanácsról eddig nem adtak ki hivatalos közleményt.

A FINNEK HEVES TUZHARC UTÁN ÁRTALMATLANNÁ TETTEK EGY EJTŐERNYŐSÖKET REJTETGÉTO KÖMUNISTÁT

Helsinki, december 29.

(Stefani) A finn rendőrség a főváros közepében lévő egyik villában tüzharc után ártalmatlanná tette Poysti veszedelmes kommunistát, aki villáját a szovjet ejtőernyősök rendelkezésére bocsátotta. Amikor a rendőrök bementek a villába heves tüzelés fogadta őket. Egy rendőr meghalt, hárman megsebesültek. A rendőrök viszonzták a tüzet és megölték a veszedelmes kommunistát, akinek házában több ejtőernyőst sikerült ártalmatlanná tenni.

Degaulelista csapatok bevonultak Francia-Szomaliföldre

Vichy, december 29.

Az OFI francia híroroda jelentése szerint december 27-én degaullista repülőgépek jelentek meg Dzsibuti, Francia-Szomáli fővárosa felett és röplapokat szórtak le, amelyben bejelentették, hogy De Gaulle csapatai megszállják Franciaországnak ezt a birtokát is.

Azóta a degaullista csapatok már átlépték Szomáli határát és jelenleg a fővárostól mintegy négy kilométerre lévő fő védelmi vonalnál állanak.

KANADA EGYÜTTMŰKÖDIK DE GAULLE TÁBORNOKKAL

Amszterdam, december 29.

Mackenzin King kanadai miniszterelnök bejelentette, hogy Kanada és De Gaulle között szoros együttműködés jött létre.

SZÁZ MILLIÁRD DOLLÁR AMERIKA ADÓSSÁGA

Buenos Aires, december 29.

A Times c. amerikai folyóirat közlése szerint Amerika államadóssága száz milliárd dollárra emelkedett.

RENKIVUL EREDMÉNYESEK VOLTAK VANCSINGVEY TOKIOI MEGBESZÉLÉSEI

Tokió, december 29.

A japán kormány tájékoztatója kijelentette, hogy Vangcsingvey kínai elnök tokiói tárgyalásai rendkívüli sikerrel jártak.

Sigemicu nagykövet néhány napig még Tokióban marad és folytatja tárgyalásait, míg Vangcsingvey már elhagyta a japán fővárost.

Üzenet a frontról. Vászko István honvéd a 112/12 tábori postaszámról szívélyesen üdvözlí kedves szüleit, testvérét, rokonait és összes jó ismerőseit.

Orömet okoz harctéren küzdő honvédrokonának, ismerősének, ha rendszeresen küldi neki a „Délvidéket”.

A Főméltóságú Asszony szilveszteri rádiószózatával indul meg az országos gyűjtés honvédeink családtagjai számára

A Budapesti Értesítő jelentése szerint vitéz nagybányai Horthy Miklósné, Kormányzó Urunk fenköltlelkű Hitvese Szilveszter napján rádiószózatot intéz a nemzethez a fronton küzdő hős katonáink itthonmaradt családtagjainak felszólítása érdekében. A Főméltóságú Asszony rádiószózatával indul meg az országos gyűjtés honvédeink itthonmaradottai javára.

A Főméltóságú Asszony szava mindenkor utat talált a magyar nemzet szívéhez és valányszor adakozásra szólította fel a magyar társadalmat, mindig megnyiták a szívek, könnyeket törölt le és mosolyt fakasztott a jószág. Legutóbb honvédeink érdekében emelte fel szavát Magyarország Első Asszonya és felhívására, mint

varázsszóra végelethetetlen hosszú vonatok indultak el a keleti arcvonal felé és vitték a meleg ruhaneműket az orosz tél hidegében harcoló hős honvédeink számára.

A Főméltóságú Asszony most újra hallatja szavát és felszólít mindenkit, szegényt és gazdagot egyaránt, vegye ki részét az adakozásból és siessen segítségére azok hozzátartozóinak, akik a magyar jelent védik és a magyar jövőt vivják ki az orosz mezőkön.

A Főméltóságú Asszony rádiószózatát december 31-én délután hat óra 35 perckor és valamivel éjjel után Budapest I. hullámhosszán olvassa fel vitéz Náray Antal ny. vezérőrnagy a magyar rádió igazgatója.

Pavelics:

Horvátország két legfontosabb feladata az ország megvédése és az élelmezés biztosítása

Zagreb, december 29.

A horvát szábor legutóbbi ülésén megjelent Pavelics államfő és nagyobb beszédében méltatta a szábor munkáját. A horvát szábort eredetileg csak erre az évre választották meg. Pavelics rámutatott arra, hogy a szábor kiválóan teljesítette feadátát.

A poglavnik megállapította, hogy még 20 évi jugoszláv uralom elpusztította volna,

vagy legalább is megmérgezte volna a horvát nemzetet. Pavelics azonnal az uralom átvétele után megszervezte a horvát közigazgatást.

Beszélt még a poglavnik a horvát függetlenség jelentőségéről, majd rátért a legfontosabb feladatok ismertetésére. Legfontosabb feladatnak az ország megvédését és az élelmezési kérdések megoldását jelölte meg.

Franciaország és a Földközi-tenger

Franciaországnak három tengerre van szabad kijárata: az Északi-tengerre, az Atlanti-óceánra és a Földközi-tengerre. E rendkívül kedvező helyzetét azonban sohasem használta ki helyesen és ahelyett, hogy a tengerek felé keresett volna érvényesülést, erőit mindig a szárazföld belseje felé kötötte le. Így természetesen a Földközi-tengeri helyzetét sem fordította úgy javára, mint ahogyan lehetett volna.

Franciaország az ókorban passzív terület volt! déli része nyitott kapu minden jövővény számára. Phokis-i görög gyarmatosok jártak benne már a Krisztus előtti évszázadokban és megalapították Massiliát (Marseille); a karthagoiak szintén gyakran fölkeresték a Földközi-tengeri partvidéket. Aztán jöttek a rómaiak és meghódították Galliát; a nagy ide-oda vándorlásban a szaracénokra is sor került, a törökök később itt verték meg Jenő herceget és természetesen a britek sem hiányoztak azok közül, akik itt akarták megvetni lábukat.

A francia Földközi-tengeri part egész sor sajátossággal bír. Az Alpok és a Cevennek között a harmadkorban egy dél felé kitérsző törés képződött, s a Pyreneusok kelet felé irányuló vonalai itt megtöttek. A legtöbb hegylánc a tenger felé húzódik és ott ellaposodik, a parton mindössze Marseille és Cannes között láthatók hegyek, valamint a Hyères-szigeteken, amelyek mindegyike a Pyreneusok rendszeréhez tartozik. A völgyekbe és mélyedésekbe mélyen benyomul a tenger, s az előrenyúló földnyelvek között számtalan beszögélt alkot, amelyek nagyrésze kitűnő természetes kikötő. A part mindenütt köves e tájon, kivéve Marseillet, ahol a Rhone mellékfolyóival együtt annyi hordalékot visz a tengerbe, hogy tokolata évenként átlag 50 méterrel

húzódik kifelé a tengerbe, érdekes, hogy ez a hordalék, amely ugyszólván ráragad a szárazföldre, évente mintegy egy négyzetkilométerrel növeli Franciaország területét.

Amilyen gazda a keleti part kikötőkben, annyira szegény a nyugati. Valaha Perpignan Narbonne, Agde, Montpellier voltak itt a földközi-tengeri kikötők, amelyek még a Levante kereskedelmében is szerepet játszottak; a tenger azonban visszahúzódott és ma már 12 kilométerre vannak tőle. Montpellier csatornán keresztül érintkeznek a Canal du Midi-vel; Narbonne-nak szintén csatornája van, de a tengerhez. Közülük ide a ma is nevezetes kikötőváros Cette, egy keskeny földnyelven, a tenger és a Thau között; Cette fiatal, 1666-ban alapított város és ezidőszent Délfranciaország legfontosabb borkivitelű kikötője.

Cette és a Rhone torkolata között mint egy 100 kilométer hosszúságban nincs kikötő; Arles, a Rhone-delta kezdetén, ma már 50 kilométerre fekszik a tengertől. A középkorban még 25 kilométerre volt és Caesar idejében vetélytársa volt Marseillenek; a gall Róma — ahogy nevezték — a római császárok alatt több mint 100.000 lakost számlált, ma alig van 30.000 lakosa.

Marseille — hajóforgalma után — ma Franciaország első kikötővárosa, bár áruforgalom szempontjából Le Havre után következik. Egy szákszerűen nyugat felé benyúló öböl végében fekszik, ahonnan a Rhone-völgy könnyen elérhető. A régi kikötő — Lacyden — 890x300 méter átmérőjű medence, széltől és iszaposodástól védve, két, még Vauban által épített erőd tövében. Az óváros tipikus kereskedelmi kikötőváros; hivatalos épületet alig látni, szűk utcáskáit szenny borítja. Franciaor-

El ne késsen asztalt rendelni!!

Szilveszterkor menjünk a KÉK SZÓLÓFURTBÉ, hol a legjobb hangulat lesz. SZIKSZAY DÉNES a leghangulateltöbb magyarnóta énekes énekel, ifj. SIPOS LAJOS, a legjobb zombori cigányprimás kíséretével. Kitűnő bácskai konyha, legfinomabb italok. Asztalrendelés telefonon is 349 számra.

Tisztelettel:
Michelsz János

Gyere Bodri kutyám
Szedd a sátor fátat
Szilveszterre minket
A „kékszőlőben” várnak
Ne busulj jó pajtás
Menjünk csak el bátra
Mert ahová megyünk,
Zene, jókedv, bár van.

Fürdik a holdvilág az éj tengerében
Méláz a haramia erdő közepében
Azon tőri fejét
Hol töltte a Szilveszterét?
Ne törd a fejed haramiák gyöngyét,
Gyere inkább vigadni el a „kékszőlőbe”

szág déli kapuja, a hid Afrika felé, egyébként valóságos népkeverék színhelye; csak nem egymillió lakosából 150.000 olasz, 25.000 spanyol, 18.000 örmény, 6000 görög, 90.000 néger, de rengeteg a kevertvérű is.

A régi kikötő egyébként szűknek bizonyult és 1894 óta egész sor gyakran négy kilométer hosszúságú mólót építettek, amelyek hatalmas medencében nyulnak ki a tenger felé. Marseilletől kelet felé vonul a kikötőben gazdag rivierai part; előbb a kisebb Chasis és La Clotat következnek, aztán Toulon — a görög Telonin — öble, két oldalán szintén Vauban erődítményeivel ékesen; ezekben a vén erődökben szerezte a fiatal Napóleon első babérait, amikor az angolokat és szövetségeseiket kiűzte onnan. A touloni kikötő egyébként majdnem teljes egészében haditengerészet céljait szolgálja, amelynek itt hatalmas raktárai és javítóműhelyei vannak.

Az innen keletre fekvő kikötők a rivierai vendégforgalom lebonyolítását szolgálják; Fréjus, St. Raphael, végül pedig Nizza, az Olaszország felé vezető út kapujában. Kikötőberendezései majdnem egészen újak, s köztük a kék vizen legújabbnyire idegenek yachttjai ringanak. Szomszédságában fekszik Villefrance, amelyet 1295-ben alapított Anjou Károly, Szicília királya; ez szintén hadikikötő. (TEK)

RIADÓ AZ ARCVONAL MÖGÖTT

Forró percek

Magyar hősök a Don partján

(Honvéd haditudósító század).

Hajnali három óra óta kegyetlenül és szüntelenül áll a „tánc”. Dunántúli gyalogosaink védővonalába éket akarnak verni a kommunisták, hídőt szeretnének kiverkedni a Donon. Sztalin megbolondított legényei orvlövészek segítségével, csöndesen szivárogni kezdtek... Hajnali derengésben roham- és gumicsónakokon egymástérő hullámokban igyekeznek az innenső partra. Az átkelőkíséretet bombázó és több feladatra alkalmas nehéz vadászpülők alacsony támadással való támogatása kíséri, miközben szakadatlanul szólnak a „csim-bumok” és „futamokat játszik a Sztalinorgona”... Tüzérségünk tüzfüggőnyt húz a folyóra. Egymásután fordulnak és merülnek el a vízben telitalálattal a vörös katonákat szállító csónakok, de az ellenség nem akar megtorpanni. Ujabb és újabb hullámok indulnak el s egyre többen érnek partra...

Minden emberünk tüzfegyver mellett van. Parancs szerint jól megfontoltan, csak célra szabad löni. Kemény nap következik. Minden golyónak célba kell találnia.

Honvédeink ehhez tartják magukat. Vállhoz emelt puskákkal várják a célt. Nem sokat kell töprengeni, idegeskedni. Megmozdulnak a bokrok, cserjék és végelethatalmas hatalmas burjánregetegyek. Mindenhol vörös katonák mozognak, igyekeznek előre... Kelepelnek a géppuskák, sorozatokat adnak le a golyószórók, géppisztolyok, sűrű rendeket vág a halál... A mozgás azonban nem szűnik.

— Négy bürüt rögzítettek a vizen! Vigyázz, újabb hullámok következnek! — jelzi az egész környéket nagyszerűen áttekintő megfigyelő.

A figyelmeztetés szájról-szájra, fültől-fülig jár a védelmi szakaszon.

ARAT A HALÁL

A helyzetet ilyenkor mindenkinek ismernie kell.

Még szorosabban, keményebben húzódnak vállba a fegyverek s a tűz szaporább lesz. Géppuskáink, aknavetőink és nehézpuskáink pártázzák a bürüket. Tüzérségünk nyugodtan, céltudatosan keresi az átjárókat. A lövésekből látszik: lövelemeik jók... Egyik bürünek vége. Az átigyekvők jajszó nélkül hullottak a vízbe... Vörös katonasapkás fejek sokasága kapkod, hápog levegő után, de nincs segítség...

Egyre jobban, egyre keményebben arat a halál a támadók között, mégsem torpannak meg. A tulsó partot műszerekkel kémlelő tisztjeink szerint géppisztolyos alakulat lapul a tulsó part fűzes-vonalán. Ezek kergetik, zavarják a támadókat s ha valaki visszafordul, a halál fia.

— Oda löjjetek!

Tüzéreink és aknavetőink már a tulsó partot is kegyetlenül verik. Messzehordóink a tartalékokat „üdvözlük”...

Percről-perce keményebb a küzdelem.

A vörös vezetés ugylátszik, mindenképpen eredményt szeretne elérni ezen a szakaszon. Ezzel szemben a honvéd parancs ez: Kitartani! A magyar katona pedig minden körülmények között teljesíti a parancsot. Itt nem lesz ma hátrálás, ha a poklok jönnek is...

Pedig a pokol közeledik a maga rettenetes formájában... Ellenséges repülőgépek jönnek több hullámban. Bombáznak, géppuskáznak, alacsonyan támadnak. Minden ember úgy érzi: csak engem, csak engem választottak ki célpontnak! A fejét azonban senki sem veszi el. Sztalinorgonának „huznak le” újabb sorozatot. Ezeket a bémító pillanatokat akarja felhasználni az ellenség az előbbrejutásra... Katonáink azonban résen vannak... Már a páncéltörők is harcra avatkoztak. Bömbölnek, ordítanak a kísérő útegek. Izzad, verejtékeznek, itt, ott már vérzik a honvéd, de helytáll, sőt csak most kezd igazán helytállani!

A folyó partján lévő helység balszárnyán a leghevesebb a küzdelem. Paksy Gábor dr. hadapródormester szakasza tartja ezt a vonalat. A fiatal szakasparancsnok maga a megtestesült nyugalom!

— Csak célra löni fiuk! Minél többször! Nem fűszálak ezek! — biztatja katonáit.

És ropognak a fegyverek, kelepel a géppuska. Már egészen közel mozog a gaz, amikor a hátsó sorok jelentik: tüzet kaptak!

Mi ez?

A kérdésre szempillantás alatt választ kapnak. Pincékben és más alkalmas helyen lappangó orvlövész banda avatkozott be a harcba. Elérkezettnek látja a pillanatot, ahhoz, hogy eredményt érhesen el...

IGY HARCOI A HONVÉD

Paksy hadapród egy rajjal villámgyorsan ellenük fordul. Géppisztolyát mesterien kezeli. Halottak hátrahagyásával menekülnek, húzódnak fedezékbe az orvlövészek... Ebben a pillanatban jelentik: a századparancsnok sulyosan megsebesült. A helyzet komolyodik... A vörösök veszteségeikkel nem törődve kusznak, csusznak, másznak a vonalak felé...

Hirtelen a géppuska is elhallgat. Irányzóját lötték ki. Paksy hadapród gyors elhatározással a fontos fegyver mellé fekszik...

— Rakaszokat ide! — hangzik a parancs s már újból ontja halálhordozó acélmagjait a gép... Porzik az előreigyekvő vörösök körül a föld. Eszeveszetten, pokolian gőzöl, kelepel a géppuska, miközben erősítést kér a veszélyes helyzetbe került szakasz... Már az utolsó rakaszoknál tart Paksy hadapród. Mindenkiről szakad a verejték, kézigránatok robbannak a vörösök között, amikor a nagyszerűen, példamutatóan viselkedő hadapród vállából szivárogni kezd a vér...

Melléje ugranak, segíteni akarnak rajta.

— Hagyjátok! — utasítja vissza. — Most a vörösket figyeljétek! Nem látjátok, hogy mindenképpen itt akarnak a falu széléig eljutni? Nem engedhetjük!

És nem engedik a dunántúli legények... Helytállanak, míg beérkezik a segítség, egy egész század...

Paksy Gábor dr. hadapródormestert utóbb több társával ájultan viszi segélyhelyre az egészségügyi járőr, de a falu széle a mi kezünkben van. Orosz hullák tömege borítja a tájat...

Nem kétséges: megtorpant a nagy lendülettel, hihetetlen ember- és anyagpocskelással indult vörös támadás. Most az elért pontokon szertnék alkonyatig megvetni a lábukat, hogy éjjel erősítéseket kaphassanak. Erre irányul minden törekvésük. A célt minden honvéd azonnal felismerte. Az elhatározás egységes: imagját is ki kell füstölni erről a partról a bolsevistáknak...

Az egyik szakaszon, ahol a parttól 40—50 lépésre kis emelkedés húzódik, erősen tartják magukat a vörösök. Holttérbe kerültek. Nem lehet őket kipiszkálni... Odry őrzető két honvéddel önként jelentkezik századparancsnokánál:

— Főhadnagy ur! Mi elintézzük a kommunistákat!

Géppisztollyal, golyószóróval és kézigránatókkal indul a három főből álló harcjárőr az őrzető parancsnokságával... Kuszva, lopva lepi meg a dombocská tetején lövészgödört készítő vörösöket. Két kézigránát és több sorozat vág a muszkák közé. Kapkodás támad a csoportban... Odry harmadmagával néhány perc alatt 15 főnyi erőt semmisít meg teljesen... A kis dombon folytatott küzdelem során vette észre a harcjárőr, hogy közvetlen a parton is állást foglalt kétrajnyi szovjeterő... Nagyszerűen megválasztott tüzelőállásból vágta közéjük... A vörösök nyílt terepre kerültek. Minden mozdulatukat látta Odry és könyörtelenül tüzelt... A kommunisták halottjaik, sebesültjeik és fegyvereik visszahagyásával uszva igyekeztek a tulsó partra. Többet közülük elkapta a hullámok.

Igy „intézte” el Odry őrzető és két társa az innenső parton „szálláscsináló” vörösöket...

A zászlóalj jobbszárnyán, nagy horhos bejáratánál még késő délután is keményen tombol a küzdelem. A szájjal folyóra nyíló többkilométer hosszú horhos igen alkalmas lett volna előnyomulásra. Érthető tehát, hogy az ellenség mindenképpen meg akarta szerezni a bejáratot...

Órákon keresztül verette aknavetőikkel a kiszemelt terepet...

A horhos sorsa tulajdonképpen Komeli János tizedes géppuskárajának kitartásától függött. Ez a géppuska biztosította a horhost... Szolgálatát átvétele és feladata vállalása során ezt jól megértette Komeli. Tudta: az utolsó leheletéig ki kell tartania... Két löszeresét pótlásért küldte. A géppuska biztosítására kirendelt rajoknak megüzente: a parancshoz hiven mindenki a végsőkig helyén marad. Ehhez tartásuk magukat!

Sűrű hullámokban jöttek a vörösök... Komali tizedes géppuskája aratott. Gyalogosaink is pontosan tüzeltek... Azt hitték vége van a próbálkozásnak, amikor az első hullám megtorpant s az élvemmaradtak visszafelé kezdtek kuszni. Tévedtek.

Félóra sem telt bele újabb, most még erősebb hullám próbálkozott. Ezt is legyűrték...

Még arra sem volt idejük, hogy vezetékezők homlokukat letöröljék, sebesültjeiket bekötözzék, amikor a harmadik csoport is felfelé közeledett...

— Hát sohasem lesz vége?! Hányan vagytok? — kiáltott a honvéd s ujult erővel feküdt küzdelembe. Ezek sem értek célt. Minden kísérletelés összeomlott a nagyszerűen kezelt s a biztosító rajokkal összhangban dolgozó géppuska tüzeiben.

KÉT TŰZ KÖZÖTT

Már a negyedik hullám előnyomulását jelentették a figyelők, amikor beérkezett a löszerespótlás.

— Na most már jöhettek! — biztatta a vörösöket Komali tizedes. Jöttek azok biztatás nélkül is. Kergették őket... Most azonban mintha ovatosabbak, körültekintőbbek lettek volna. Lassabban mozogtak. Talán vártak valamit!

Élesebben kezdtek figyelni a szemek és hallgatni a fűket... Nem hiába. Az előbb beérkezett egyik löszeres elkiáltotta magát:

— Civilek vannak a bokor mögött!

Ebben a pillanatban hátulról is tüzet kapott a raj.

— Golyószóróval, kézigránátal nekik! — adta ki a parancsot Komeli. Ő maga újból a most már gyorsan előreigyekvő vörös katonák ellen nyitotta meg gyilkos tüzet. Ekkeseredett küzdelem fejlődött ki. A maroknyi magyart két oldalról akarták harapófogóba szorítani... Az embereknek azonban helyén volt a szíve és az esze. Minden lövés célba talált... A hullám mégis egyre közeledett. Komeli kidagadt erekkel feküdt a füstölő géppuska mellett és lött... lött... Már kézigránatok robbantak, amikor négy orosz piszkos zsebkendőt tartott fel géppisztolya csövén...

— Fel a kezekkel és előre! — hangzott a vezényszó s a négy orosz megindult... Magyar részen elsütőkilincseken feküdtek az ujjak. Sokszor becsaptak már. Most azonban nem volt szérről. Tulságosan közel jöttek a vörösök ahhoz, hogy épbőrrel visszahúzódhassanak. A biztosabbat, a fogságot választották...

Egészségügyi járőrök érkeznek... Sebesültjeinket kötik és viszik hátra. Áldozat nélkül nincs eredményes harc... A horhost megtartottuk és bebizonyítottuk: meg tudjuk és meg is fogjuk tartani.

Ferenc Gyártás hdp. őrmester.

**Legszebb
újévi ajándék
a DÉLVIDÉK színes naptára
ÁRA**

40 FILLER

**Minden arusunknál
megveheti**

Belügyminiszteri rendelet a közellátás pártatlanságáról

A belügyminiszter a közellátási ügymenet zavartalan ellátása érdekében rendeletet adott ki, amelyet megküldött valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének. A belügyminiszter hivatkozik arra, hogy a közellátási miniszter átirata szerint az ellenőrző vizsgálatok azt mutatják, hogy a városi és községi előjárások a köztisztviselők közszükségleti cikkek szétosztásánál több esetben nem tartják meg a vonatkozó jogszabályokban foglalt rendelkezéseket.

Ismételten előfordult, mondja a belügyminiszter leirata, hogy a közellátási ügyvitelt nem is szervezték meg a köztisztviselők közszükségleti cikkek szétosztásánál minden rendszeresség nélkül járta el. Előfordultak olyan esetek is, amikor

az előjáró tisztviselők a köztisztviselők közszükségleti cikkek szétosztásánál egyeseket meg nem engedett előnyben részesítették.

A köztisztviselői tisztesség csorbitatlan fenntartása az országnak mindenkor elsőrangú érdeke — mondja továbbiakban a rendelet, — de különös fontossága van ennek a mai rendkívüli viszonyok között a közellátási ügyek intézésénél, amikor a fogyasztók jogos igényeinek kielégítését csak úgy lehet biztosítani, ha minden tekintetben a legpártatlanabb és az igazságos eljárás érvényesül.

Mindent el kell tehát követni, hogy a meg nem engedett eljárás még szörványosan se fordulhasson elő.

Szerbiában az iskoláslányoknak copfot kell hordani

Belgrádból jelentik: Jonity Velibor szerb közoktatásügyi miniszter legutóbbi rendeletet adott ki, amellyel elrendelte, hogy Szerbiában az összes iskoláslányoknak a jövőben hajukat copfba fonva kell viselniük. Mindaddig, míg a hajuk ehhez megfelelően megnő, csak egészen simára fésült hajviselést hordhatnak. A miniszter a rendeletét többek között azzal indokolja, hogy a rendeletre azért volt szükség, hogy ilyen módon az iskoláslányok külsejükkel is szerény segről tegyenek tanúbizonyságot és hogy viselkedésükkel és ruházódásukkal, aminek nem szabad túlhajtottan az utolsó divat

szerintnek lenni, szép és jó példát adjanak. Ezért a mai időkben a fésülködésnek is szerepnek kell lenni. Azokat az iskoláslányokat, akik a rendeletet nem tartják meg pontosan, mint engedetleneket és fegyelmetlenekeket fogják elbírálni.

A szerb sajtó szerint a miniszter a rendelkezése tanúbizonysága az ő magas erkölcsi felfogásának, különösen a leányifjúság tekintetében. Az új előírás, hogy az iskoláslányok hajviselése szerény és egységes legyen, a szülők között is megelégedést keltett.

Gondolatok a könyvtárban

Este van, jó öreg este. Nehéz köd ül a falun. Az utcai villanygömbök, mint kőralaku kis szivárványok világítanak be könyvtárszobám ablakán. A sarokban hófehér porcellán kályha áll és én mellette ülök a félhomályban. Unneppot csináltam ma magamnak: befűtöttem a régi hidegen álló, elárvult kályhába. Nagypám ültette két meddő körtefa állott kegyeletből meghagyva a tanyámon, tegnapelőtt kivágtattam s most ennek pudvás hasábjai sirva pislákolnak a kályhában és a keservesen égő tűz a kályhajátó Mária üvegein át éppen Jókai első kiadású regényeire veti halvány fényét. Hallgatom, hogy mit mesél egymásnak az öreg fa és az ódom könyvsor. „Nem kár értem, megvénekedtem... Sokat láttam életemben, node ilyen homisz időt még nem éltem át azelőtt. Nézd az embert: egymásra tör, érvényesül könyvek, ökök; nincs már hűség, nincs barátság, fő a haszon, nagy méltóság... „Csitulj, öreg pajtás” — Jókai így feddi — „Nem lehet most a bünt szent mértékkel venni; háboru a hibás, felkavart sok szennyet: ez piszkítja, rontja az ősi jellemet. Majd ha elül a harc, másképp lesz a világ, trónusára ül majd ismét az Igazság, mert a Lélek örök, most csak elrejtőzött: Ideál lesz az ur a sok gonosz fölött. Mindig él az Eszme, mindig él a Lélek; könyveimben — nézd csak — örökké én élek, én; az örökké szép, én; az örökké jó, szelíden mosolygó, mindent megbocsájto”.

S ime, kivilágosodott a könyvtár-szoba. Az öreg körtefa elsírta keserű könnyeit, a páravá lett fájdalom elszállott és az elnéző szeretet lángja lobbantotta benne az önzetlenséget: világít is, melegít is egyszerre. Az örök Energia lelke kiszabadult a redves anyag korhadó béklyóiból és teljesíti hivatását: ad, ad és mindig csak jót ad, még akkor is, ha magát kell feláldoznia.

A Jókai könyveken játszó kis fénynyaláb szélesre tágul, betölti már az egész szobát és előtűnnek kipróbált legjobb barátaim: köny-

veim. Én ruháztam fel őket, három tél munkájával bárnyiba, selyembe, vászonba kötöttem őket a belső tartalom természetének megfelelően: Gulácsy Irén zöld selyemben pompáz, hatvan kötet „Uj Idők” brokátban őrizi az utolsó 20 év irodalmát, Csathó Kálmán tarka selyemben vidámit, a matematika szürke vászon ruhát hord és ünnepi feketét öltött a sok vallásos könyv. Főhelyen áll a nagy biblia, mellette Papini „Krisztus története”, felettük lóg egy miniatűr selyem országzászló és a könyvvállványokat koronázza egy hatalmas Pállik kép: az anyajuh hat bárányával. Ugyebár kedves baráti környezet? Bennük még sohasem csalódtam, mert ha egy-egy könyv nem tetszett vagy zavarta a harmóniát, röviden végeztem vele: tűzbe dobtam a gonoszt. De ezekről, akik most itt vannak körülöttem, csak a legjobbat lehet mondani: ezernyi könyv, mindegyike a legnemesebb barát. Ovom is őket a portól, a piszoktól, védenek ők engem a sok földi rossztól. Mennyi az értékük, ki tudná felmérni? Anyaguk csak papír, lelkük fejedelmi! Csak egy ellensége volt a könyveimnek: a kölcsönkérők nagy tábora. De ezeket most már erőlyesen visszaveri egy jól olvasható felirat: „Könyvet kölcsön nem adunk, mert már sokszor megjártunk!” Így vesztett el Tormay Cecil Bujdosó könyvének II. kötete s most az első kötet ott áll intő példaul magában szürke, magyar ruhájában. A könyv tehát nem kölcsön adni való bitang jószág — fegyverét a vadász, lovát a gazda nem bizza másra — hanem a jó könyv féltve őrzött család kincs, meghitt jóbarát, akit nagyon szeretünk és hozzá halálunkig ragaszkodunk. Aki tehát művelődni vagy az olvasásban élvezni akar, az adja meg annak az árát és vegye meg a könyvet.

Sok ember azt mondja: „Mit nékem a könyv mire való nekem az irott élet, mikor a való élet itt pereg le előttem?” Mondjátok ti javithatatlan realisták, mit kaptok a való élettől? Hazugság

és megalázkodás szörnyű árán itt-ott egy-két sikert, melyet irigység és gyűlölet keserít meg. Rátok ragad az élet sok szennye, lelketek színté már fullad benne. Barátaitok tábora ingatag, köztük hűséges alig akad, s végül ott van a szörnyű csalódás, melyre csak a halál a megváltás.

Mig mi „bolond” idealisták, lebegünk az élet felett a szépet s jót mind összegyűjtjük, lelkünk minden mást elfeled. Minden jó könyv megmésésit, csalódásra tesz édes irt, mig az élet vége egykor, sok csalódás, hamu és por.

Ha fáj látni a sok rosszat, vedd elő csak Jókaidat: lelked tüstént megkönnyebbül, szép mese lesz a csuf életből. — S ha ez még nem elég, vedd elő Gulácsy-t, hatalmas homloka történelmet tanít: Nagy Lajos, Tomori, Rákóczi, Bercsényi lázongó lelkedett türelemre inti. Keserű vagy mégis? Vedd elő Mikszáthot! Mély vágásu arcod mosolyra fakasztod. Forgassad, olvassad elbeszéléseit: mosolygó humora lassan megédesít. Még mindig keseregsz? Elő a Bibliát! Olvassad Papini fölséges Krisztusát! Modern Bibliát ad a mai embernek, hogy nagy eszén át is higgyen az Istennek.

Ugy-e csend lett belül, ugy-e megenyhültél? Lelkedről elolvadt az életfojtó tél.

Röpülsz már fölfelé tisztán, büszkén, bátran Hiszel már a Jóban, Szépben, Harmóniában. Körmeny István.

Három lakásfosztogatót felakasztottak Zágrábban

Zágrábból jelentik: A horvát repülő rögtönítélő bíróság a napokban hirdetett ítéletet Cezár József 33 éves, Ocvyrek Dragutin 26 éves és Szablyarics József 35 éves zágrábi lakosok ügyében. Az ügyészség azzal vádolta őket, hogy szeptemberben és októberben több lakást kifosztottak Zágrábban. Negyedik társuktól, Luksics Angelától megtudták, hogy egyes gazdag zágrábi polgárok hol tartják a pénzüket. Ők azután elmentek az illetők lakására, rendőrségi, illetve usztasa biztonsági közegeknek adták ki magukat majd „hivatalosan kifosztották” a lakást. Így az egyik helyen 900.000 kunát, a másik helyen 60.000 kunát, a harmadikon 1500 kunát és mintegy 50.000 kuna értékű betétkönyvet, a negyedik helyen 355.000 kunát, sok cigarettát, mosdószappant és más értékeket, az ötödik helyen pedig 4000 kunát raboltak el részben a tulajdonos távollétében és a háztartási alkalmazott jelenlétében, nem egyszer halállal való fenyegetéssel.

A három elítéltet halálra ítélték a bíróság és másnap az ítéleteket végre is hajtották, míg a negyedik vádlottnak, Luksics Angelának az államvezető megkegyelmezett és halálbüntetését öt évi súlyos börtönrre változtatta.

Az első elektron-mikroszkopikus film

Manfred von Ardenne, berlini fizikusnak sikerült az első elektron-mikroszkopikus filmet előállítani, melynek segítségével kémiai folyamatok 21.000-szeres nagyításban fényképezhetők. Ezen feladat megoldása eleinte óriási nehézségekbe ütközött, mivel a normális elektron-mikroszkop fényereje túl gyenge a közvetlen fényképezésre. A fényképező kamrát magában a mikroszkopban kellett elhelyezni, hogy az elektronkép filmezhető legyen. Ennek előfeltétele egy olyan kamra szerkesztése volt, mely aránylag magas vákuum mellett is munkaképes marad. A német fizikus által bemutatott kép eddig még nem látott folyamatokat mutatnak be. Így pl. látható, amint az arany olvadásánál és szilárdulásánál a kristálykörvonalak állandóan változnak, szétolvadnak és végül a szilárd anyagból cseppalakú folyadékká változnak és kihűléskor új kristályok keletkeznek. A német fizikusnak ez a találmánya óriási jelentőségű a filmipar számára.

Borok fejtése

Az erjedés befejeződése után az élesztősejtek, mivel már feladatukat betöltötték, kezdenek leülepedni a hordó aljára s a bor lassan tisztulni kezd. A hordó alján összegyűlő vastag, sűrű anyag a bor seprője. E seprő legnagyobb részét elhalt vagy nyugalmi állapotban levő élesztősejtekből áll, azonban tartalmaz ezenkívül földet, ami a sáros szőlőbogyókról kerül a borba, szőlőbogyóhúsreszket, szőlőmagvakat, az erjedés folyamán kivált nitrogéntartalmú anyagokat, borkövet, sok káros mikrobát, virágélesztőket, baktériumokat, penészeket, amelyeknek nagy része szintén nyugalmi állapotban van. A seprő ilyen összetétele miatt igen veszedelmes lehet a borra, ha kelletnél hosszabb ideig van alatta. A kivált nitrogéntartalmú anyagok és az elhalt élesztősejtek igen könnyen bomlanak, különösen, ha a pince hőmérséklete magasabb, s e bomlástermékektől az ujbort kellemetlen íz és szagot kaphat. Azonkívül az elhalt élesztősejtek és az egyéb nitrogéntartalmú anyagok a legjobb tápanyagok a seprőben nyugalmi állapotban levő különféle baktériumok számára, s ha kedvező a hőmérséklet nekik, azok újra szaporodásnak indulnak s az ujbort újból zavarossá teszik, később pedig a legkülönbözőbb borbetegségeket idézhetik elő benne. Ezért igen fontos, hogy az ujbort a seprőjétől a megfelelő időben megszabadítsuk, vagyis a fejtési műveletet elvégezzük. Az első fejtés időpontjának a megválasztása a szüretelt szőlő és a bor minőségétől függ. A penészes, rothadt szőlőből sajtolt must erjesztése után leülepedett seprő a legveszedelmesebb az ujbort, tehát az ilyen bort a leghamarabb kell megszabadítani a seprőjétől. A lágy és kevés alkoholt tartalmazó ujbort is káros, ha hosszabb ideig áll a seprőn, mint ameddig szükséges volna. A sok savat s több alkoholt tartalmazó bornál a seprő nem annyira veszélyes, sőt sokszor kívánatos is, hogy valamivel hosszabb ideig álljon a seprőn.

Ezek szerint tehát fejtési időnek a megállapítása a borok minősége szerint más, még ugyanazon pincében is jóformán hordónként kell megállapítani az első fejtésnek helyes időpontját aszerint, hogy rothadt vagy egészséges szőlőből származó, lágy vagy savanyu bor van az illető hordóban.

Barnatörés

A penészes, rothadt szőlő mustjából származó bor első fejtését korán kell végezni, midőn az erjedés befejeződött s a bor nagyjából letisztult, el kell távolítani a seprőt alóla. A rothadt szőlő mustjában ugyan is a szőlőbogyóból igen sok káros mikroba kerül, amelyek az erjedés alatt nem tudnak jól szaporodni, de az erjedés befejeződése után igen jó tápanyagot találnak maguknak a seprőben, tehát újra gyorsabb szaporodásnak indulnak s különféle borbetegségeket idézhetnek elő a fiatal ujbortban. A leggyakrabban előforduló borbetegségek, amelyek az ilyen rothadt szőlőből származó ujbortban felléphetnek, az ecetesedés és a tejsavas erjedés, amely betegségeknek a fellépése annyiból igen veszedelmes, mert megjavítani az ilyen bort már nem lehet, csak a betegségnek a továbbterjedése akadályozható meg. Kellő időben alkalmazott fejtéssel azonban a megbetegedési veszélyt csökkenteni lehet. A rothadt terméshől szár-

mazó bor, amellett, hogy a seprőn való állás következtében ilyen baktériumos megbetegedésnek van kitéve, legtöbbször barnatörésre hajlamos is. Ez a törés abban nyilvánul, hogy a bor színe a felületen sárgásbarna lesz, azután pedig csokoládébarna, végül teljesen megzavarosodik s a kivált csapadék a fenékre kerül. A barnatörés foka nem mindig egyforma, gyakran a bor nem lesz egészen csokoládébarna, csak sárgásbarna s rendszerint a törés csak azután következik be, amikor a bort lefejtjük s a levegővel érintkeznek. A bor ugyanis abban a hordóban, amelyben az erjedés lefolyt, hosszú ideig megmarad anélkül, hogy megtörne, a borban levő szén-sav megvédi a bort a töréstől. A barnatörés oka oxidációs folyamat, egy oxidáz nevű enzim hatására áll elő. A rothadt termésen ez az enzim

A rothadt terméshől származó ujbort korai és gondos fejtése a fentiek alapján nyilvánvaló, azonban az egészséges termésből sajtolt bor fejtése időpontjának a megállapítására is gondot kell fordítani, különösen akkor, ha a bor alacsonyabb alkoholtartalommal és savtartalommal rendelkezik. Az ilyen bor, ha hosszú ideig áll a seprőn, baktériumos megbetegedést kaphat, amely lehet szintén vagy ecetesedés, vagy tejsavas erjedés, de leggyakrabban fellép a gyengébb lágy bornál a hosszú seprőn való állás következtében a biológiai almasavcsökkenés, ami magában véve még nem lenne megbetegedés, de a lágy bornál azért veszélyes, mert különböző borbetegségeknek és hibáknak az előidéző oka lehet. A gyengébb lágy bornak a seprőjében az almasavbontó baktériumok igen jól el tudnak szaporodni s az amúgy is kevés savból egy bizonyos mennyiséget elbontanak. Ez az almasavbontás megindulhat már akkor, mikor még a bor a seprőn áll, ha a pince hőmérséklete elég magas, de legtöbbször csak tavasszal, midőn a hőmérséklet emelkedik, szokott bekövetkezni. A lágy bornál az almasavbontás következtében a savtartalom annyira lecsökkenhet, hogy a borban levő cseresavas vasoxid kiválik s megtörténik a feketetörés. A savtartalomnak ilyenmértvű csökkenése bár feltétlenül káros a borra, de még nem veszedelmes, mert a feketetörésű bor még megjavítható s savanyu borral házasítva még élvezhetővé is lehet tenni, sokkal veszedelmesebb azonban az, hogy a lágy bornál az almasavcsökkenés mannitos erjedésbe szokott átmenni. A mannitos erjedésű bor pedig már nem javítható, legfeljebb meggátolható a betegség továbbterjedése. Mivel az almasavbontó baktériumok ilyen káros hatással vannak a gyengébb lágy borra, igyekezni kell azoktól megszabadítani a bort, illetőleg nem szabad engedni benne elszaporodni a baktériumokat. Ezért nem szabad hosszabb ideig hagyni a seprőn az ilyen bort s a fejtést kissé erősebben kénezt hordóba kell végezni, mert ezek a baktériumok kénnel szemben igen érzékenyek. Az első fejtést, ha csak lehet, nyíltan végezzük, részint azért, mert a baktériumok a levegő hatására is pusztulnak.

A magasabb alkoholtartalmú és savanyu bornál a fejtés időpontjának a megválasztása már kissé eltölódhat, mert egy magas alkoholtartalom, mint a magas sav-

nagy mennyiségben fordul elő és ezért az ilyen terméshől sajtolt bor mindig hajlamos a barna törésre. A fejtés alkalmával tehát különös gondot kell fordítani. Célszerű fejtés előtt egy fél üveg mintát kivenni felőle s jól kiszénsavazva egy-két napra félretenni, hogy megállapítható legyen a törés. A barnatörés megelőzésére legjobb a bor kéneztése, mert az oxidáz a kénnel szemben igen érzékeny, a kén elpusztítja, vagy legalább a hatását meggátolja az oxidáznak. Ezért, ha a bor barnatörésre hajlamos, erősen kénezett hordóba kell végezni az első fejtést, abban az esetben pedig, ha a törés erősebbfokú, akkor még a levegőtől is kell óvni a bort, tehát a zárt fejtés célszerűbb. Ezáltal elérjük azt, hogy a bor a fejtés alkalmával nem törik meg s erősen kénezett hordóba pedig a kén elpusztítja az oxidázt így a következő fejtés alkalmával már nem lesz törésre hajlamos a bor. Általában a rothadt terméshől származó bort, ha véletlenül nem is hajlamos törésre, mindig célszerű kissé erősebben kénezett hordóba fejteni, hogy a sok káros mikrobanak a további működését megbénítsuk. Az első fejtést, ha csak lehet, nyíltan kell végezni, az elősegíti a bor további érését abban az esetben, ha barnatörésű a bor, akkor kénytelenek vagyunk az első fejtést zártan végezni, az ilyen zártan fejtett bor elmaradt fejlődésében, ezen úgy lehet segíteni, hogy a második fejtést végezzük nyíltan, amikor már a kéneztés következtében a törésre való hajlamosság megszűnt.

Feketetörés

A rothadt terméshől származó ujbort korai és gondos fejtése a fentiek alapján nyilvánvaló, azonban az egészséges termésből sajtolt bor fejtése időpontjának a megállapítására is gondot kell fordítani, különösen akkor, ha a bor alacsonyabb alkoholtartalommal és savtartalommal rendelkezik. Az ilyen bor, ha hosszú ideig áll a seprőn, baktériumos megbetegedést kaphat, amely lehet szintén vagy ecetesedés, vagy tejsavas erjedés, de leggyakrabban fellép a gyengébb lágy bornál a hosszú seprőn való állás következtében a biológiai almasavcsökkenés, ami magában véve még nem lenne megbetegedés, de a lágy bornál azért veszélyes, mert különböző borbetegségeknek és hibáknak az előidéző oka lehet. A gyengébb lágy bornak a seprőjében az almasavbontó baktériumok igen jól el tudnak szaporodni s az amúgy is kevés savból egy bizonyos mennyiséget elbontanak. Ez az almasavbontás megindulhat már akkor, mikor még a bor a seprőn áll, ha a pince hőmérséklete elég magas, de legtöbbször csak tavasszal, midőn a hőmérséklet emelkedik, szokott bekövetkezni. A lágy bornál az almasavbontás következtében a savtartalom annyira lecsökkenhet, hogy a borban levő cseresavas vasoxid kiválik s megtörténik a feketetörés. A savtartalomnak ilyenmértvű csökkenése bár feltétlenül káros a borra, de még nem veszedelmes, mert a feketetörésű bor még megjavítható s savanyu borral házasítva még élvezhetővé is lehet tenni, sokkal veszedelmesebb azonban az, hogy a lágy bornál az almasavcsökkenés mannitos erjedésbe szokott átmenni. A mannitos erjedésű bor pedig már nem javítható, legfeljebb meggátolható a betegség továbbterjedése. Mivel az almasavbontó baktériumok ilyen káros hatással vannak a gyengébb lágy borra, igyekezni kell azoktól megszabadítani a bort, illetőleg nem szabad engedni benne elszaporodni a baktériumokat. Ezért nem szabad hosszabb ideig hagyni a seprőn az ilyen bort s a fejtést kissé erősebben kénezt hordóba kell végezni, mert ezek a baktériumok kénnel szemben igen érzékenyek. Az első fejtést, ha csak lehet, nyíltan végezzük, részint azért, mert a baktériumok a levegő hatására is pusztulnak.

tartalom védi a bort a baktériumos megbetegedésekkel szemben, hosszú ideig azonban az ilyen bort sem szabad a seprőn tartani, mert a seprőbomlás következtében a kellemetlen ízű és szagú lehet.

A bor fejtési idejének megválasztása kiindulási pontja a bor további sorsának. A helyes időben való fejtéssel sok betegségtől megmenthetjük a borunkat. Nemcsak a késői, hanem a korai fejtés is ártalmára lehet a bornak. Ha a fejtést azelőtt végezzük, mielőtt az erjedés teljesen befejeződne, akkor az élesztősejteknek újból el kell szaporodni a borban, hogy az erjedési folyamatot befejezzék; ez részint a bor fejlődésében késést jelent, részint pedig a kevés cukrot tartalmazó fiatal borban a baktériumok is elszaporodnak az élesztővel együtt s ez szintén borbetegségnek lehet a forrása. Arról, hogy az erjedés befejeződött, úgy győződhetünk meg, hogy egy mintát veszünk ki a borból, azt jól kiszénsavazzuk, s ha egy-két nap múlva a minta felülről lefelé szépen ülepedni kezd, akkor már a bor nincs erjedő állapotban; természetesen az erjedés befejeződésének megállapításánál az izlési próba sem maradhat el, amelyből a bor kiejedési fokára következtethetünk.

Soós István.

A keleti vidék gazdag építőanyag ipara. Egy német szaklap közlése szerint, Németországban szakemberekből álló ügyvezetett »keleti bizottságok« alakultak, amelyek felhatalmazást nyertek arra, hogy a megszállt keleti területek üzemei részére szakképzett munkaerőket toborozzanak és ezenkívül a megrongált ipartelepek újból helyreállításáról és üzembhelyezéséről gondoskodjanak. Feladatuk továbbá új üzemek felállításása és a Birodalom egyes üzemeinek keletre való áthelyezése. Megállapítást nyert továbbá, hogy az iparágak közül kelen a mész-, gipsz-, tőzeg- és egyéb építőanyagipar van legnagyobb mértékben képviselve. A legfontosabb mészfeldolgozó ipartelepek a Donesz vidékén találhatók, ahol Stalino a mészipar központja, mely a német megszállás óta ismét 3200 munkást és 600 tisztviselőt foglalkoztat. Ugyanígy a Krim félszigeten is hatalmas mészfeldolgozó ipartelepek találhatók. Ezek az ipartelepek a háború után meginduló nagyarányú építkezéseknél fontos szerephez jutnak.

SPORT

A zombori MÁV közgyűlése. A zombori MÁV SE január 5-én tartja közgyűlését a Muszolini ut 8. szám alatti székházában.

Karácsonyi futballtorna
Temerinben

Karácsony első és másnapján a Temerini TC két érdekes mérkőzést játszott. Első nap az újvidéki Bersil SC kitűnő csapatát látta vendégül, másnap az óbecsei Bocskai csapata játszott Temerinben. A két mérkőzés eredményei a következők:

TTC—BERSIL 4:1 (0:1)

Az újvidéki csapat az első félidőben egyszerűen tartotta magát, s mindent elkövetett, hogy a küzdelemből győztesként kerüljön ki. A TTC csatársora azonban jó napot fogott ki és a második félidőben lehengerelte ellenfelét.

TTC—BOCSKAI 10:0 (3:0)

Az NB II.-ben játszó Bocskai főlényesen vette a mérkőzést, s bár legjobb játékosával állt ki a mezőnyre, katasztrófális vereséget szenvedett a jó formában lévő temeriniektől. Az első félidő végén a becsei védelemre rendezkedtek be, a kapu elé vonultak, de a szünet után ez sem tudta megmenteni hálójukat a gólozótól.

A temerini csapat olyan jó formában van, hogy bátran tekinthet a tavaszi szezon elé.

Topolya elvesztett két pontot. A MLSz most értesítette a Topolyai SC vezetőségét, hogy a Hódmezővásárhely ellen játszott mérkőzést, amelynek 1:1 volt az eredménye, megsemmisítette és a két pontot a hódmezővásárhelyi csapat javára írta. A határozatot a MLSz Demus szereplése miatt hozta.

Rádió-műsor

Szerda, december 30-án:

BUDAPEST II.

5.40: Uzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat. — 6.40: Ébresztő. Torna. — 7: Hírek. Közlemények. Reggeli zene. — 10: Hírek. — 10.15: A Rádiózenekar műsorából. — 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. — 11.15: Zenekari művek. — 11.40: Elbeszélés. Palásthy Marcell: Tom Flex kalandja. Felolvasás. — 12: Harangszó. Fohász. Himnusz. — 12.10: Katona-zenekar. A Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Seregi Artur. — Közben: 12.40: Hírek. — 13.20: Időjelzés, vízállás-jelentés. — 13.30: Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat. — 14: Cigányzene. Farkas Józsa cigányzenekara muzsikál. — 14.30: Hírek. — 14.45: Műsorismertetés. — 15: Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20: Filmdalok. — 16: Hankiss János dr. előadása: Évi mérleg. — 16.20: Hírek német, román, szlovák és ruszin nyelven. — 16.45: Hírek. — 17: Mindenből mindenkinek. Közreműködik Olthay Magda, László Magda. Szabó Miklós, a Székesfehérvári Zenekar Fridl Frigyes vezénylésével. — 18: Honvédműsor. — 18.50: Hírek. — 19.05: Hegedű. Varga Tibor hegedül. — 19.30: Hol volt, hol nem volt. Versek a tündérvilágról. Elmondja Somogyi Erzs. — 19.45: Besz-kért-zenekar. Vezényel Müller Károly. — 20.35: Előadás. Sztinyai Jenő: A pénz és a közmondás. — 20.50: Tasnády László dr. magyar nótákat zongorázik. — 21.10: Ahol gyermek voltam. Keresztury Dezső dr. beszél Zaláról. — 21.25: Gécy Barnabás szerenádokat játszik. — 21.40: Hírek. — 22.10: A Szent István 3. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Helényi Gyula. — 22.45: Zenekari művek. — 23.45: Hírek.

BUDAPEST II.

17: Szlovák hallgatónknak. A ki: tavasz. Hangjáték. — 17.25: Erkel Ferenc: Hunyadi László. nyitány. Hanglemez. — 17.40: Verhueren, költői művei. Előadás. — 18.05: Bánáti B. har. József magyar nótákat énekel. Danyi Peli cigányzenekara muzsikál. — 18.40: Németh Anna zongorázik. — 19.05: Olasz nyelvoktatás. Tartja Gallerani Bonaventura. — 19.30: Sinkó János harmonikaszámai. — 19.50: Előadás. Jó Tibor dr.: A magyar nő a felvilágosodás korában. — 20.20—21-ig: Brahms: H-dur zongorahármas.

Megállapították a textil-
árak határárait

A Közellátási Hivatal a vásárlóközönség tájékoztatása céljából az alábbiakban közli egyes textilneműek határárait (első szám a belföldi, zárójelben a külföldi eredetű árak): Gyapjuszövetek: sportszövet 30.— (50.—) P, kamgarn 40.— (70.—), átmeneti kabátszövet 50.— (80.—), télikabátszövet 60.— (100.—) pengő. Pamútszövetek: ipepedővászon 7.— (20.—), sifon 4.— (8.50), flanel 5.50 (9.—), karton 5.—, inlet 3.50 (11.70), kanavász 4.— (—) pengő. Műselymek: Crepe de Chine 4.50, Crepe Satin 6.—, Crepe Georgette 4.50, ujjabélés 5.50 pengő. A Közellátási Hivatal felhívja a vásárló közönség figyelmét arra, hogy az egyes kereskedők által a fentiekben megadott árakat meghaladó felszámításokat a vételről kapott jegyzék és kis darab minta csatolása mellett jelentésük be (Budapest 62 postafiók 454). A borítékon »Textilárulellenőrzés« jelzést kell alkalmazni.

Magányos ház a domboldalon

A Délvidék regénye

(58)

Weir úgy érezte, mintha álmodna: a dolog sokkal borzalmasabb, semmint hogy valóság-nak lehetne felfogni. Egyszerre egy sikoltó hang hallatszott a fülébe és meglepetve ismert benne a maga hangjára:

— Örült volt! Örült! Épeszü ember nem hagyhat hátra ily vádat tulajdon gyermeke ellen!

Aztán minden elsötétedett körülötte. Canby visszanyomta a székre. Mikor ismét felocsudott, Ellick Patton kezét érezte a vállán. A tárgyalást felfüggesztették.

XXI.

A felfüggesztés után a vádlottak és védőjük Weir cellájában tanácskozást tartottak. Arcuk komor volt. Weir, az ágyszélen ülve és fejét két keze közé fogva, mormolta:

— Sajnálom, hogy elragadtattam magamat. A meglepetéstől nem tudtam uralkodni magamon.

Canby nagy léptekkel járt fel-alá a cellában. — Nem baj — mondta. — Sőt ha rendes jury-vel volna dolgunk, még jó hatást is tett volna. De ezeknek minden mindegy... Lehet, hogy az irat hamisítvány? — kérdezte Leilától.

Leila Weir mellett ült és kezét Mrs. Canby kezében nyugtatta. — Nem — mormolta. — Az ő írása. Ez az egész dolog reá vall. A végső hetekben merőben ellenségének nézett. Heteken át nem szólt hozzám. És Saul állandóan a nyomában volt, mint az árnyék.

Weir éles pillantást vetett reá. A csendes nyugalom, mellyel Leila e dolgról beszélt, még borzalmasabbnak tűntette fel azokat. — Jó-ságos Isten, Leila, micsoda élete volt magának! — mormolta.

— Most már mindegy — felelt a leány sebesen.

— Birkett egész fellépésének valami összeesküvése van — dörmögte Canby. — Ide nem ügyvéd, hanem detektiv kellene, aki kinyomozza, hogy mi van a dolog mögött.

— Ami az összeesküvést illeti, arról én is mondhatok valamit — szólalt meg Mrs. Canby.

— Mielőtt a tárgyalás megkezdődött, telefonozni akartam Newcastle-ba. A telefonoskisasszony nagyon barátságos volt; nem tudta ki vagyok. Elmondta, hogy a négy vonal közül csak hárommal dolgozhat, mert a negyedik Mr. Birkett készülékéhez van kötve és ő beszél vele a várossal.

Canby abbahagyta a járkálást. A cella ajtaja felé nézett. Ellick nem állt ott. — Istenem, ha bekapcsolódhatnánk ebbe a vonalba! — sutogta.

— Szeretné? — kérdezte Weir különös mosollyal.

— De mennyire!

— Nagyon kockázatos dolog. Ha megtudják...

— Igen, ha tévednék. De meg vagyok győződve, hogy Birkett gazember.

— Pedig hát könnyen nyélbe lehetne ütni a dolgot.

— Hogy érti ezt?

Canby odatelepedett a padlóra, hármuk lába elé és összedugott fejfelé sutogtak. — Hallgasson ide — mondta Weir. — A huzalok az én lakásom előtt mennek, a nagy szikamorfa alatt. Éjjel teljes a sötétség. Nincsenek utcalámpák.

— De hogy tudom meg, hogy melyik a megfelelő vonal?

— Követnie kell a huzalt, mely Birkett irodájából lép ki, ahogy póznától póznáig megy, mignem eljut az én házamig. Itt tőlem is megy drót a póznára. Nem kell mást tenni, mint felmászni a póznára és az én huzalomat reácsavarni Birkettére. Akkor azután ha Birkett beszél vagy őt hívják, az én telefonom is csenget.

Canby arcán lassu mosoly terült szét. — Elég egyszerűnek látszik — mondta. — Meg fogom próbálni.

— Holnap mi lesz? — kérdezte Weir.

— Először ön jön sorra, — mondta Canby — azután Leila és utána Bracker tanár, a ballisztikai szakértőnk.

— A jury valószínűleg még a nevét se hallotta a ballisztikának — jegyezte meg Weir.

— Nem baj — felelt Canby. — Ha nem ve-

szik figyelembe, amit mond, ez jogcim lesz a perujtásra.

Weir Leilára pillantott. — Kész odaállni az esküdtszék elé, Jack?

— Teljesen — felelt Leila nyugodtan. — Egy hét előtt még meghaltam volna a gondolat-tól, de most már, hogy vannak barátaim, nem félek... Egyszerűen felelni fogok minden kérdésre, amennyire csak tudok és habozás nélkül.

— Nagyon helyes — mondta Canby. — Ha azonban Birkett keresztkérdések alá veszi...

— Akkor is — felelt Leila. — Egyszerű és nyílt válaszokat fogok adni neki. Mert ha dadognék és mérlegelném, hogy mit mondjak, csak annál rosszabb lenne.

— Igaza van — mondta Weir. — Bár ha Birkett elkezd piszkos ráfogásait, nem tudom, hogyan bírom majd nyugodtan hallgatni.

— Ne törődjön vele — csitította Leila.

— Meg kell majd kérdeznem a felől a fiatalember felől, aki ott járt maguknál — mondta Canby. — Jobb lesz, ha én teszem, mint ha Birkett-re hagyjuk.

— Minden kérdésére felelek.

— Ha sirni és rimánkodni tudna, akkor még talán mehetne valamire ezzel a zsűrivel. De így.

— Csakhogy nem tudok — mormolta Leila. — Minél erősebben érint valami, annál kevésbé tudom kimutatni.

— Ugy, mint minden jóra való ember — szólott Canby, megveregetve Leila kezét.

Másnap Weir Canbyt a tárgyalóteremben látta először. — Megtettem — sugta neki Canby a tenyere mögöl. — Azután egész mostanáig, amíg ide nem kellett jönnöm, ott maradtam a nyomdában. De a telefon nem szólt.

Weir teljes hidegvérrel adta elő vallomását. Olyan érzése volt, mintha igazi énje valahonnan a mennyezetről nézné testi énjét, ahogy ott állt az esküdtszék előtt. Belül merőben közömbös volt; az egész ügy minden jelentőség nélkül valónak tűnt fel előtte.

Folytatjuk.

Apróhirdetések

Makkai utca 12 számú ház eladó. Érdeklődni dr. Horvátovich Pál ügyvédi irodájában. a-2862

Házörző-komondor eladó. Bővebbet: Or-gona utca 15 alatt. a-2863-f